

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Natura 2000- plejeplan

for Naturstyrelsens arealer

i Natura 2000-område nr. 58
Nordby Bakker

Titel:

Natura 2000-plejeplan for
Naturstyrelsens arealer i Natura 2000-
område nr. 58 Nordby Bakker

Udgiver:

Naturstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø
www.nst.dk

År:

2012

Foto:

Forside: Lasse Werling

Kort:

Naturstyrelsen, på baggrund af kortmaterialer i henhold til tilladelse
G18/1997 (Kort og Matrikelstyrelsen)

ISBN nr.

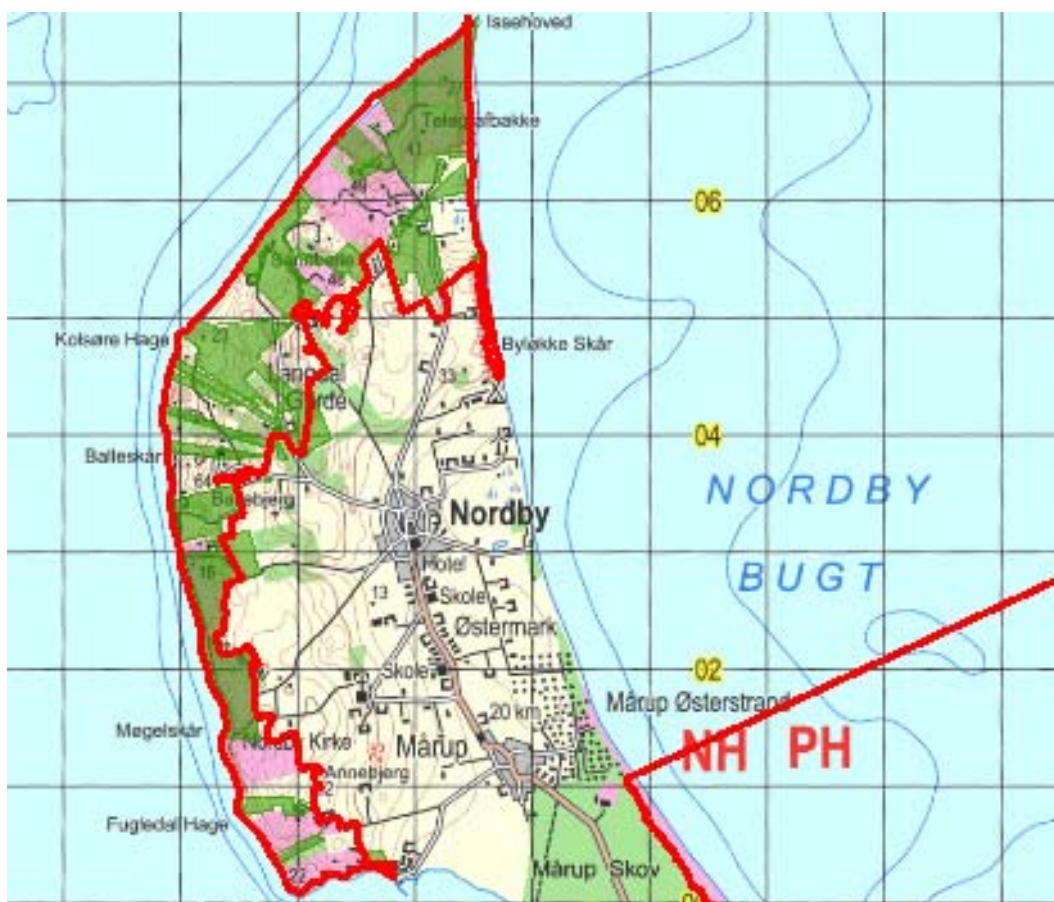
978-87-7279-917-9

Må citeres med kildeangivelse.

Generelt

Naturstyrelsen har udarbejdet Natura 2000-planer for 246 områder i Danmark.

Denne plejeplan følger op på Natura 2000-planen for område N58 *Nordby Bakker* og vedrører Naturstyrelsens arealer på ca. 250 ha.

Billede 1 Oversigt over Natura 2000-områdets afgrænsning (rød streg) og styrelsens arealer (stærk grøn farve) i området.

I denne plejeplan er arealer og indsats opdelt på henholdsvis lysåbne naturtyper og arter. Bemærk, at Naturstyrelsens samlede arealforvaltning i området er omfattet af flere planbestemmelser og retningslinjer end dem, der findes i denne plan.

For supplerende læsning henvises til enhedens driftsplan:

<http://www.naturstyrelsen.dk/Naturbeskyttelse/Skov/Statsskovene/Drift/Driftsplan/Soehoejlandet/>

Naturstyrelsen skal udarbejde et resumé af plejeplanen, som skal indgå i en kommunal/statslig Natura 2000-handleplan. Dette resumé er indsat som bilag 1.

Der er udarbejdet en såkaldt miljøvurdering ("SMV") af plejeplanen. Den er indsat som bilag 2.

Plejeplanen skal senest være gennemført med udgangen af år 2015.

Områdebeskrivelse

Nordby Bakker er et meget bakket gammel landbrugsområde, der overvejende er brugt til græsning. Dette har skabt et storslået landskab med nogle af landets bedste og artsrigeste overdrev. Der har været en tendens til fragmentering af overdrevene på grund af træplantning og sommerhusbyggeri. Der er i stor udstrækning standset ved fredninger og et EU life projekt om overdrev.

Plantevæksten er artsrig og varierer en del alt efter om man er på nordhæld eller sydsiden bakkerne og afhængig af mængden af næring og kalk i det givne område. Især på havskrænterne mod vest men også flere steder inde i græsningsområder findes udbredte krat med slåen, hunderose, tjørn og hyld.

Mod NØ omfatter området Kragmosen, som er et ret stort sumpområde med enge og rørsumpe. I øvrigt er Nordby Bakker ret tørre med få vandhuller, alligevel er her en bestand af Stor vandsalamander og grønbroget tudse, der her har sin mest nordvestlige forekomst i Verden.

For en uddybende beskrivelse af Natura 2000-området, herunder præsentation af udpegningsgrundlaget for området, henvises til [Natura 2000-planen](#). På Naturstyrelsens hjemmeside kan der også findes forklaring af begreber mv.

Indenfor området ejer Naturstyrelsen mange delområder der ligger som puslepilsbrikker mellem private områder fra Issehoved i Nord til Asmindøre Hage i Syd. Dog med en vis koncentration omkring Issehoved i N, Thomasminde i NV og Møgelskår mod SV. Især Issehoved er en stor turistmagnet, men også Møgelskår har mange gæster. Dette hindrer dog ikke områderne i at have et stort naturindhold, idet turistsliddet er meget fokuseret på få arealer og stier. Naturmæssigt adskiller Naturstyrelsens arealer ikke væsentligt fra området som helhed.

Tabel A Naturtyper og arter i plejeplanen

Naturtype/art	Nr.	Navn	Areal ejet af NST (ca. ha)
Lysåbne naturtyper	1330	Strandeng	<1
	2130	Grå/grøn klit	15
	6120	Tørt kalksandsoverdrev	2
	6210	Kalkoverdrev	85
	6230	Surt overdrev	59
			161
Ialt			161
(Levesteder for) arter	1166	Stor vandsalamander	Ikke vurderet

Tabel A viser Naturstyrelsens arealer med naturtyper i området. Desuden vises de arter fra udpegningsgrundlaget, der forekommer (eller som potentielt vil kunne indfinde sig med den rette forvaltning) i Naturstyrelsens del af området.

Udtrykket "Ikke vurderet" vidner om, at der ikke findes nogen arealregistrering for arter.

Mål og plejetiltag

I dette afsnit beskrives Naturstyrelsens mål for lysåbne naturtyper og arter i denne planperiode. Der kan være flere mål for et givent areal med en naturtype, og det samme kan være tilfældet for en art.

Desuden præsenteres de typer af pleje/drift, som styrelsen forventer at anvende. På et givent areal kan der forekomme mere end én slags pleje/drift, ligesom der kan være fastlagt flere tiltag for en art.

Arealtallene i tabellerne udtrykker Naturstyrelsens bud på omfanget af de enkelte plejetiltag.

❖ Lysåbne naturtyper

Der foretages *løbende* pleje ved f.eks. hegning og græsning på overdrev på ca 127 ha.

Desuden slås græsset og fjernes til hø på yderlig ca. 11 ha.

Hvis græsning visse år ikke kan finde sted eller vejret gør at kreaturerne ikke kan følge med tilvækst bruges slåning også her.

Der foretages *enkelstående* indgreb i form af rydning af opvækst efter behov på de samme overdrev. Dette omfatter også bekæmpelse af invasive arter såsom rynket rose.

Tabel B Mål for lysåbne naturtyper

		Periodens mål	Ha (ca.)
1330	Strandeng	Naturtypebevarende pleje	<1
2130	Grå/grøn klit	Naturtypebevarende pleje	15
6120	Tørt kalksandsoverdrev	Naturtypebevarende pleje	2
6210	Kalkoverdrev	Naturtypebevarende pleje	85
6230	Surt overdrev	Naturtypebevarende pleje	59

Tabel C Pleje af hensyn til lysåbne naturtyper

		Plejetiltag	Eksisterende driftsplan mv. eller nyt	Ha (ca.)
1330	Strandeng	Ingen naturtypeindsats i planperioden	-	<1
2130	Grå/grøn klit	Ingen naturtypeindsats i planperioden	-	15
6120	Tørt kalksandsoverdrev	Ingen naturtypeindsats i planperioden	-	2
		Rydning af opvækst	eksisterende	<1
		Græsning	eksisterende	<1
		Hegning	eksisterende	<1
6210	Kalkoverdrev	Ingen naturtypeindsats i planperioden	-	7
		Rydning af opvækst	eksisterende	72
		Slæt - d.v.s. med fjernelse af det afslæde	eksisterende	6
		Græsning	eksisterende	69
		Hegning	eksisterende	69
6230	Surt overdrev	Rydning af opvækst	eksisterende	54
		Slæt - d.v.s. med fjernelse af det afslæde	eksisterende	5
		Græsning	eksisterende	54
		Hegning	eksisterende	54

I tabel C er der en opdeling til to kategorier:

- "Eksisterende driftsplan mv.": Kategorien dækker over de tilfælde, hvor den pågældende drift/pleje allerede forekommer eller hvor det fremgår af eksisterende driftsplaner og lignende, at tiltaget skal gennemføres.
- "Nyt": Kategorien omfatter de tiltag, der først er blevet fastlagt med denne plejeplan.

Som det ses, er al plejen allerede foreskrevet/igangsat tidligere.

❖ Arter

Som hovedregel vil arterne på udpegningsgrundlaget have gavn af indsatsen for naturtyperne i området. I nogle tilfælde kan der være behov for en særlig artsindsats. Disse tiltag fremgår af tabel G.

Der iværksættes retablering af 1 vandhul med henblik på at skabe et nyt ynglevandhul for Stor vandsalamander.

	Periodens mål
1166 Stor vandsalamander	Sikring af artens levested

Tabel F Mål for arter

Tabel G Specifik artspleje

	Plejetiltag	Eksisterende driftsplan mv. eller nyt	Antal enheder	Enhed
1166 Stor vandsalamander	Restaurering af vandhuller/søer	nyt	1	stk

I tabel G er der en opdeling til to kategorier:

- "Eksisterende driftsplan mv.": Kategorien dækker over de tilfælde, hvor den pågældende drift/pleje allerede forekommer eller hvor det fremgår af eksisterende driftsplaner og lignende, at tiltaget skal gennemføres.
- "Nyt": Kategorien omfatter de tiltag, der først er blevet fastlagt med denne plejeplan.

Den samlede indsats for naturtyper og arter på styrelsens arealer forventes at medvirke med 1 stk. til den øgning af antallet af ynglevandhuller for Stor vandsalamander, som Natura 2000-planen fordrer.

Bilag

Bilag 1: Resumé af plejeplan for Naturstyrelsens arealer i Natura 2000-område N58 Nordby Bakker

Indenfor området ejer Naturstyrelsen mange delområder der ligger som puslepilsbrikker mellem private områder fra Issehoved i Nord til Asmindøre Hage i Syd. Dog med en vis koncentration omkring Issehoved i N, Thomasmindø i NV og Møgelskår mod SV. Især Issehoved er en stor turistmagnet, men også Møgelskår har mange gæster. Dette hindrer dog ikke områderne i at have et stort naturindhold, idet turistsliddet er meget fokuseret på få arealer og stier. Naturmæssigt adskiller Naturstyrelsens arealer ikke væsentligt fra området som helhed.

Tabel a Kortlagte naturtyper på Naturstyrelsens arealer i området

Naturtype	Nr.	Navn	Areal ejet af NST (ca. ha)
Lysåbne naturtyper	1330	Strandeng	<1
	2130	Grå/grøn klit	15
	6120	Tørt kalksandsoverdrev	2
	6210	Kalkoverdrev	85
	6230	Surt overdrev	59
			161
	Ialt		161

Indsats for naturtyperne

I det følgende angives Naturstyrelsens planlagte indsats for *naturtyperne* på udpegningsgrundlaget. Indsatsen er beskrevet i tabel b. Der skelnes mellem "Eksisterende driftsplan mv." og "Nyt", da der allerede ifølge driftsplaner m.m. for styrelsens arealer skal ske en drift/pleje, der bidrager til at gennemføre plejeplanen. I dette område gælder det for hele den planlagte indsats.

Tabel b Planlagt indsats for lysåbne naturtyper

Plejetiltag	Eksisterende driftsplan mv. eller nyt	Ha (ca.)
Rydning af uønsket opvækst	eksisterende	126
		126
Slåning eller slæt	eksisterende	11
		11
Græsning	eksisterende	123
		123

Særlig indsats for arter

Plejen af områdets naturtyper vil samtidig tilgodese en række arter på udpegningsgrundlaget. Herudover planlægger Naturstyrelsen en særlig indsats for Stor vandsalamander, som fremgår af tabel e.

Tabel e Planlagt indsats for arter *udover* indsatsen for naturtyperne

	Plejetiltag	Eksisterende driftsplan mv. eller nyt	Enhed	Antal enheder
1166 Stor vandsalamander	Indsats for vandhuller/søer	nyt	stk	1

I tabel e er der en opdeling til to kategorier:

- "Eksisterende driftsplan mv.": Kategorien dækker over de tilfælde, hvor den pågældende drift/pleje allerede forekommer eller hvor det fremgår af eksisterende driftsplaner og lignende, at tiltaget skal gennemføres.
- "Nyt": Kategorien omfatter de tiltag, der først er blevet fastlagt med denne plejeplan.

Den samlede indsats for naturtyper og arter på styrelsens arealer forventes at medvirke med 1 stk. til den øgning af antallet af ynglevandhuller for Stor vandsalamander, som Natura 2000-planen fordrer.

Bilag 2: Miljøvurdering af Natura 2000-plejeplanen

Den enkelte plejeplan skal i henhold til lovbekendtgørelse nr. 936 af 24. september 2009 om miljøvurdering af planer og programmer have sin egen miljørapport. Rapporten skal indeholde de oplysninger, der følger af bilag 1 i loven.

Der er også udarbejdet en miljøvurdering af Natura 2000-planen, som ligger på Naturstyrelsens hjemmeside:

http://www.naturstyrelsen.dk/Naturbeskyttelse/Natura2000/Natura_2000_planer/Se_Planerne/001_125/58_Nordby.htm

a) Planens indhold og hovedformål samt andre relevante planer

❖ Indhold

Det primære indhold i plejeplanen for Naturstyrelsens areal er en oversigt over planperiodens mål og plejetiltag for naturtyper og arter på Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag.

❖ Formål

Plejeplanens formål er at udmønte Natura 2000-planen på Naturstyrelsens andel af Natura 2000-området. Indsatsen i 1. planperiode skal sikre eksisterende naturværdier på udpegningsgrundlaget og indlede en proces, der genopretter eventuel akut truet natur under hensyntagen til eventuelle modstridende naturinteresser.

❖ Relevante planer

Plejeplanen følger op på Natura 2000-planen for området. Udover at være omfattet af plejeplanen, er Naturstyrelsens arealer også underlagt andre interne retningslinjer for arealforvaltningen. I det omfang der måtte være modstrid mellem dem og plejeplanen, vil plejeplanen blive fulgt.

Ca 480 ha af Nordby Bakker er fredet, hvoraf næsten halvdelen ejes af staten, der i henhold til opkøbsplan senest revideret i 2001, foretager opkøb af arealer i området. Naturstyrelsen, Søhøjlandet varetager plejen af de statsejede arealer i henhold til de i Driftsplanen fastlagte retningslinier. En sammenhængende fredning strækker sig fra Issehoved og sydpå til Ballebjerg. Denne fredning omfatter også den 80 ha store Kragemose beliggende ud til østkysten. Syd for Ballebjerg er fredningen opdelt i fire mindre parceller ved henholdsvis Staderenden, Svinekilderne, Møgelskår og Asmindør Hage.

Fredningernes formål er at undgå byggeri i et landets mest udsigtsrige kystpartier. Men formålet er også, at bevare kystbakkerne blandt andet som overdrev, samt at sikre offentlighedens adgang på afmærkede vandrestier og ved anlæg af P-pladser.

Natura 2000 området har indgået i EU-LIFE projektet "Restoration of Dry Grasslands in Denmark" (2004-2008). Aktionsplaner udarbejdet af Naturstyrelsen, Søhøjlandet i forbindelse med EU-LIFE projektet indbefattede rydning af 10 ha plantage, rydning af krat på 44,5 ha og rydning af spredte buske og træer på 9,5 ha. Aktionsplaner udarbejdet af Århus Amt for de privatejede arealer indbefattede rydning af 5 ha plantage, rydning af krat på 15 ha og rydning af spredte buske og træer på 16 ha. I alt har EU-LIFE projektet omfattet en rydningsindsats svarende til ca. 16 % af Natura 2000 området.

b) Nuværende miljøstatus og nul-alternativet

Områdets nuværende miljøstatus er gennemgået i Natura 2000-planen for det aktuelle område, hvorfor der henvises til denne.

Hvis ikke plejeplanen for 1. planperiode iværksættes, vil området blive plejet i henhold til bl.a. Naturstyrelsens naturplejestrategi og lokale driftsplan. Arealerne vil blive drevet uden gødskning, sprøjtning eller omlægning. Driften med græsning vil fortsætte i den grad der kan skaffes dyr dertil. Hvis dette opretholdes er en række åbne naturtype rimeligt sikret. Det kan dog ikke undgås en vis tilgroning med krat og med tiden skov.

Hvis den nuværende drift ikke fastholdes, så dan som plejeplanen for 1. planperiode indebærer, vil tilgroningen af de lysåbne naturtyper som grå/grøn klit og sure overdrev fortsætte, og der vil kunne ske en stadig øget arealreduktion og fragmentering af disse naturtyper.

For stor vandsalamander der er på udpegningsgrundlaget kan en vis tilgroning af landskabet måske være positivt, idet området så bliver bedre egnet i landfasen, men deres største problem er mangel på egnede ynglelokaliteter, hvilket plejeplanen vil råde bod på.

c) Miljøforhold i områder, der kan blive væsentligt berørt af plejeplanen

Ifølge planen vil mængden af træagtig vækst reduceres, landskabet vil blive mere åbent med det resultat at området bliver mere vindudsat. Samtidig bliver potentielle skjul for større arter som ræv og rådyr dårligere. Fugle tilknyttet buskland og skovbryn vil få reduceret muligheder, medens arter af dyr og planter tilknyttet åbne naturtyper vil få bedre forhold.

d) Eksisterende miljøproblemer

Der er en række trusler mod naturtyper og arter på områdets udpegningsgrundlag, herunder især tilgroning, invasive planter og for de fattigste naturtyper påvirkning af luftbårne næringsstoffer. Truslerne er systematisk beskrevet i Natura 2000-planen for området, hvorfor der henvises til denne.

e) Relevante internationale miljøbeskyttelsesmål

Plejeplanen er en udmøntning af EU's habitat- og fuglebeskyttelsesdirektiver implementeret i dansk lov via miljømålsloven og skovloven. Plejeplanen vil sikre, at areal og tilstand af naturtyper på udpegningsgrundlaget, samt levesteder for arter på udpegningsgrundlaget, ikke går tilbage eller forringes. Samtidig vil der ske en særlig indsats for truede naturtyper og arter.

I henhold til EU's vandrammedirektiv er det overordnede mål at naturlige vandforekomster opnår "god tilstand". Direktivet er implementeret via miljømålsloven og skal realiseres med vandplanerne. Arbejdsdelingen mellem vandplanerne og Natura 2000-planerne (og dermed plejeplanerne) er således, at vandplanlægningen tager sig af vandkvalitet i vandløb, større søer, kystvande og fjorde, mens Natura 2000-planlægningen tager sig af småsøer og hydrologien på naturarealer som f.eks. rigkær og andre engarealer.

Natura 2000-direktiverne er blandt EU's bidrag til gennemførelsen af en række internationale biodiversitetskonventioner som f.eks. Ramsar-konventionen, Bern-konventionen og Bonn-konventionen, samt delmål 11 og 12 blandt de 20 delmål som blev vedtaget ved partsmødet i FN's biodiversitetskonvention i Nagoya i 2010 (Aichi-målene). Delmål 11 og 12 omhandler netop beskyttelse af naturområder og arter.

f) Planens indvirkning på miljøet

Planens indvirkning på	Påvirkes	Ingen væsentlig påvirkning	Redegørelse for indvirkning
Biologisk mangfoldighed	X		Den biologiske mangfoldighed knyttet til naturtyper på udpegningsgrundlaget sikres og øges via selektiv rydning af træer og buske, græsning og bekæmpelse af invasive arter især rynket rose. Den planlagte drift og pleje fastholder og/eller genopretter naturtyperne på udpegningsgrundlaget med deres karakteristiske arter. Genopretningen af naturtyperne vil typisk ske på bekostning af mere artsfattige og "trivielle" naturtyper.
Befolkningen	X		Mulighederne for rekreative oplevelser i tilknytning til området sikres eller forbedres via et forbedret naturgrundlag
Menneskers sundhed		X	
Fauna og flora	X		Eventuelle konsekvenser for rødlistede arter, gullistede ansvarsarter eller bilag IV-arter kendt fra Nordby Bakker. Arter tilknyttet åbne overdrevshabitater forventes at trives bedre efter natura 2000 planen. Det gælder arter som markfirben, der ynder åbne naturtyper og er afhængig af områder med helt tynd plantevækst til æglægning. I området findes flere sjældne gødningsbiller, bl.a. månetorbist der har sit eneste kendte levested i Danmark her. Et mere åbent landskab med græsning bør gavne denne. Orkideerne bakke gøgelilje og maj gøgeurt findes i område, begge vil sandsynligvis hav gavn af plejen. Stor vandsalamander der er på udpegningsgrundlaget bør umiddelbart blive gavnet af et nyt ynglevandhul. I landfasen holder den til i skov og krat. Reduktionen af dette forventes dog ikke at få et sådant omfang at det betyder noget for arts opholdssteder idet store kratområder stadig bevares bl.a. på havskrænterne. Spidssnudet frø er udbredt i dele af habitatområdet. Dens status kan måske forbedres lidt i takt med flere potentielle ynglesteder. Den typiske ynglelokalitet er dog mere næringsfattige og de planlagte tiltag vil sandsynligvis kun påvirke ubetydeligt.
Jordbund		X	

Vand		X	
Luft		X	
Klimatiske faktorer	X		Det kan forventes at rydningerne vil gøre området mere vindudsat, med dermed forøget udtørring til følge. Dog ikke mere end der altid vil være mulighed for at finde læsteder både for dyr og mennesker.
Materielle goder	X		Træbevoksningerne i området er generelt af relativ lav produktionsværdi. Rydningen kan derimod udover naturmæssige gevinster også forventes at gøre området mere attraktiv for turister
Landskab	X		Ved planen kan det forventes at landskabet bliver mere storslået og man få bedre indtryk af både det historiske og det geologisk unikke landskab
Kulturarv, herunder kirker		X	
Arkitektonisk arv		X	
Arkæologisk arv		X	

g) Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet

Plejeplanen forventes ikke at få negative konsekvenser for miljøet, men vil derimod sikre og forbedre områdets naturgrundlag, med fokus på arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget. Der vurderes derfor ikke at være behov for foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet.

h) Grundlag for prioriteringer og valg

Natura 2000-planen udgør grundlaget for plejeplanens prioriteringer og valg. I de tilfælde hvor der har været forudset en modstrid mellem hensyn til forskellige arter og/eller naturtyper på områdets udpegningsgrundlag, har Natura 2000-planen allerede foretaget denne prioritering.

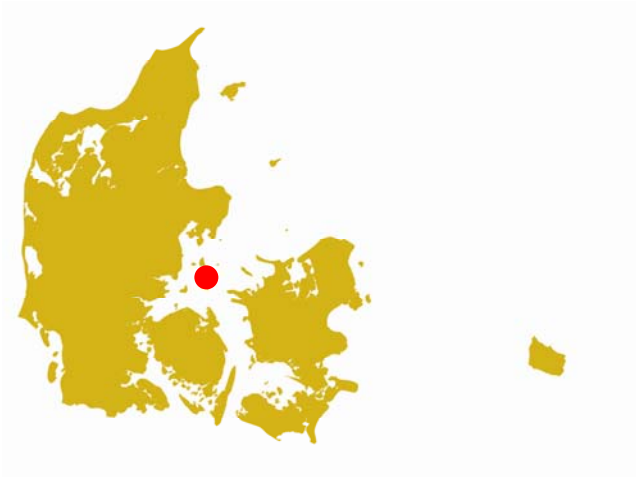
i) Overvågning

Natura 2000-indsatsen bliver løbende overvåget i forhold til udpegningsgrundlag og naturværdier via NOVANA overvågningsprogram. Desuden afreporterer Danmark den nationale indsats vedrørende habitat- og fuglebeskyttelsesdirektiverne til EU-kommissionen hvert 6. år.

j) Ikke-teknisk resume

I medfør af lovbekendtgørelse nr. 936 af 24. september 2009 er der foretaget en miljøvurdering af plejeplanen for Naturstyrelsens arealer i N58 *Nordby Bakker*. Plejeplanens formål er at udmønte

Natura 2000-planen for de pågældende arealer ved at sikre eller forbedre tilstand og bevaringsprognose for de arter og naturtyper, området er udpeget for at beskytte. Hvis ikke plejeplanen iværksættes, vil området blive plejet i henhold til bl.a. Naturstyrelsens naturplejestrategi og lokale driftsplan. Arealerne vil blive drevet uden gødsning, sprøjtning eller omlægning. Hvis den nuværende drift ikke fastholdes, så dan som plejeplanen indebærer, kan vi forventes en fortsat tilvoksning af området med forringelse af alle de landskabstype og arter der er tilknyttet lysåbne områder. Områder som overdrev og tilsvarende naturtyper er overalt i landet på retur. Nordby Bakker er en af landets største bevarede overdrevsområde. En sikring af dette er således betydningsfuld for at sikre naturtypen.

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Haraldsgade 53
DK-2100 København Ø
Tlf.: (+45) 72 54 30 00

www.nst.dk